

Hirvituhojen torjuminen

Hirvien (*Alces alces*) aiheuttamat tuhot

- Hirvet riipivät lehtipuiden lehtiä kesällä.
- Rauduskoivulle hirvi aiheuttaa tuhoa alkukesällä ja syyskuussa, kun muissa lehtipuissa ei ole vihreitä lehtiä.
- Syövät talvella männyn ja koivujen latvakasvaimia, ja katkaisevat runkoja.
- Syövät myös mäntyjen alaoksia ja hakkuulatvoja, mistä ei aiheudu niin suurta haittaa taimikoille.
- Hankaavat sarviaan puihin ja järsivät kuorta kuusista ja haavoista.¹

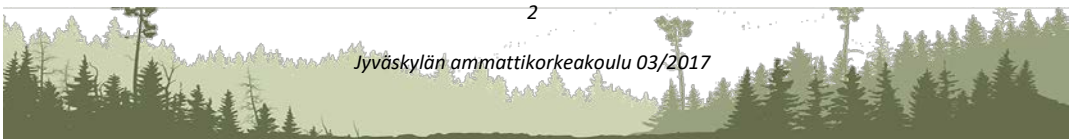
Hirvisonni taimikossa. Kuva: Jukka Nikkilä.

- Hirvi tuhoaa ja vahingoittaa taimikkovaiheessa puita
- latvavaurioita, runkovikoja
- kasvatappioita, puutavaran laatuviikoja. ²

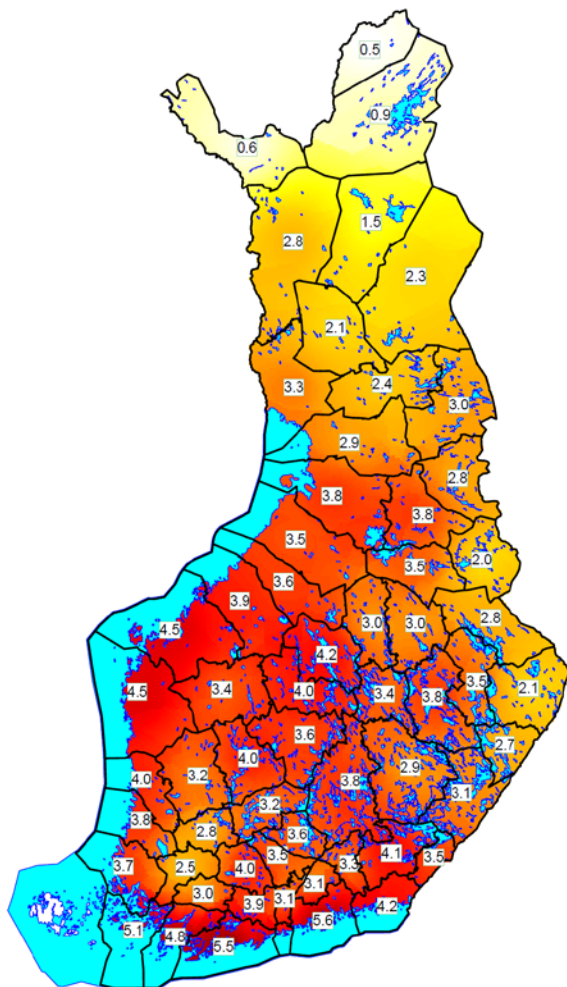
Hirvituhojen esiintyminen

- Vakavimmat tuhot esiintyvät vakiintuneilla taimikoilla, joiden puituus on 1–3 metriä, mutta myös nuorilla taimikoilla, jotka ovat alle yhden metrin.
- Hirvituhojen määrä riippuu hirvikannan koosta. ²
- Eniten tuhoja esiintyy mäntyvaltaisissa taimikoissa.
- Riski hirvituhoille on suurin, kun taimikon lehtipuusto on haapa- valtaisista.
- Luontaisesti syntyneissä metsiköissä esiintyy vähemmän hirvituhoja kuin viljelemällä syntyneissä.
- Kivennäismailla esiintyy enemmän tuhoja kuin turvemilla. ³
- Tyypillistä on, että samalla kohteella esiintyy hirvituhoja vuosittain → on tärkeää torjua hirvituhoja heti ensimmäisenä esiintymisvuotena lisävaurioiden estämiseksi ².
- Alueelliset riistaneuvostot asettavat tavoitetiheydet hirvikannalle hirvitalousalueittain huomioiden hirvien aiheuttamat vahingot ja riistataloudelliset hyödyt⁸.

Hirvitiheys 2016
(hirveä / 1000 ha)

Taustakartta: Maanmittauslaitoksen yleiskartta 1:4500000 (12/2015)
Hirvitalousalue- ja ristanhoitoyhdistyskartat: Suomen Ristakeskus (08/2016)

© Luonnonvarakeskus (03/2017)

Hirvitiheydet hirvitalousalueittain vuonna 2016.

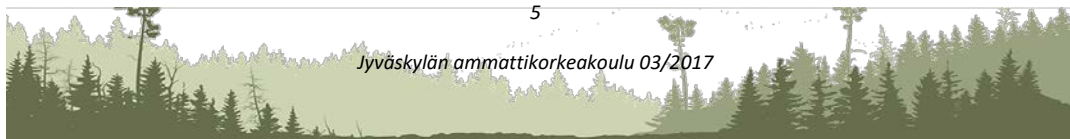
Kuva: Luonnonvarakeskus⁹

Mänty (Pinus sylvestris) on hirven herkkua. Kuva: Niina Näriäinen.

Hirvituhojen torjuminen

- Hirviturhoriskin voi varautua perustamalla tiheitä taimikoita. Tällöin hirvien syömään taimikkoon jää varmemmin jäljelle vahingoittumattomia, hirvälle kelpaamattomia taimia.⁴
- Lehtipuuston perkaaminen kannattaa tehdä ajoissa, jolloin männyt eivät jää varjostettuun asemaan taimikossa. Hirvi syö mieluiten varjossa kasvavaa mäntyä.¹
- Haapavesakon poistaminen taimikosta saattaa suojata mäntyjä hirvituhoilta.¹
- Nuolukivillä voidaan ohjata hirvi pois riskialttiilta alueilta.¹
- Hakkuissa jäävät yleensä kaadettujen puiden latvat hyödyntämättä, mutta ne ovat oivallista ravintoa hirville. Latvoja voi siis viedä houkuttimeksi alueille, joilla hirviturhoriski on pienempi.¹
- Syönninestoaineen ruiskuttaminen lokakuussa kuiviin männyntaimien versoihin vaikuttaa kevääseen asti ja estää taimien syönnin. Tätä keinoa kannattaa käyttää alueille, joilla taimien syöntiriski on todennäköinen.
- Latvasuojia voidaan asentaa kaikkiin taimiin, mutta taloudellisempaa on laittaa latvasuojus vain joka toiseen tai kolmanteen taimeen. Latvasuojattomat (ja mahdollisesti syödyt) taimet voidaan myöhemmin poistaa taimikonhoidon tai harvennuksen yhteydessä.⁵
- Hirvinauhat⁶, aitaus ja sähköpaimen taimikon reunoilla, estävät hirviä menemästä taimikkoon. Hirvi saattaa tosin mennä läpi jopa sähköpaimenen langasta, joten sitä keinoa kannattaa käyttää arvokkaimpiin kohteisiin, kuten esimerkiksi visakoivulle istutettuun taimikkoon.¹
- Hirvi vierastaa ihmisen hajua. Taimien oksiin ja taimikon reunoille voidaan ripustaa mm. verkkopussi, jossa on ihmisen hiuksia. Saippuaa voi myös kokeilla karkottamaan hirviä alueelta.⁶

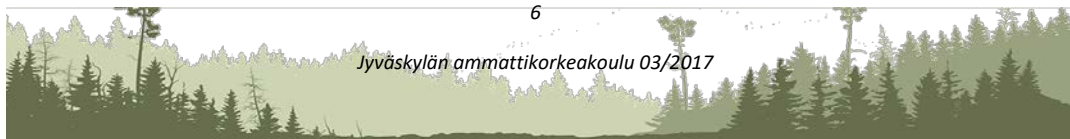

*Latvasuoja estää hirveä katkaisemasta männyntaimen latvaa.
Kuva: Uittokalusto.*

Hirvinauhat on laitettu taimikon reunoille estämään hirvien pääsyn taimikkoon. Kuva: Niina Näriäinen.

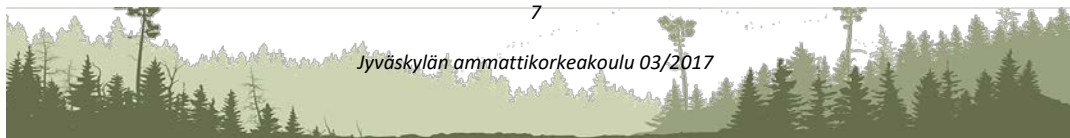
Korvaus hirvituhoista

Metsänomistaja voi saada hirvieläinten aiheuttamille tuhoille korvausta taimikosta ja sitä varttuneemman puuston kasvutappioista. Vahinkoilmoitus tehdään Metsäkeskukselle, jonka jälkeen viranomainen käy arvioimassa vahinkokohteen. Korvattavaan vahinkoon sisältyvät arviointikustannukset, paitsi jos arviointipyyntö on ollut selvästi aiheeton⁷.

Ilmoitus on tehtävä heti kun tuho huomataan. Korvausta pitää hakea viimeistään kuukauden kuluttua vahinkoarvion valmistumisesta ja viimeistään kolmen vuoden kuluttua vahingon syntymisestä. Vahinkoarvio on liitettävä korvaushakemukseen⁷.

Vahinko korvataan metsänomistajalle, jos aiheutuneiden vahinkojen yhteenlaskettu määrä on enemmän kuin 170 euroa kalenterivuotta kohden. Korvausta saa taloudellisiin menetyksiin, jotka johtuvat puuston arvon merkittävästä alenemisesta tai vahinkoalueen välttämättömästä täydennysviljelystä tai uudelleen metsittämisestä. Lisäksi korvausta maksetaan arviointikustannuksista.

Riistavahinkolakia 27.2.2009/105¹⁰ sovelletaan korvauksien määrittelyssä. Vahinkoalueen taimikon pituus, pinta-ala, vaurioituneiden taimien määrä sekä vahingoittumisaste vaikuttavat saatavan korvauksen suuruuteen.

*Hirven syömä luontaisesti syntyneen männyntaimen latva.
Kuva: Laura Vertainen*

Lähteet:

1. Uotila, A., Kasanen R. & Heliövaara K. 2015. Metsätuhot. Metsäkustannus Oy. Latvia.
2. Hirvi (alces alces). 2012. Artikkelin Hirvituhoista Luonnonvarakeskuksen verkkosivuilla. Luke. http://www.metla.fi/metinfo/metsienterveys/lajit_kansi/alalce-n.htm
3. Hirvituhojen määrä yli kaksinkertaistunut – riski suurin haapavaltaisissa metsiköissä. 2016. Uutinen Luonnonvarakeskuksen verkkosivuilla. Luke. <https://www.luke.fi/uutiset/hirvituhojen-maara-yli-kaksinkertaistunut-riski-suurin-haapavaltaisissa-metsikoissa/>
4. Tapion taskukirja. 2008. Toim. S. Rantala. 25. painos. Metsäkustannus Oy. Hämeenlinna.
5. Tietoa hirvistä ja hirvituhoista. N.d. Artikkelin. <http://personal.inet.fi/business/agrame/hirvista/vahingoista.htm>
6. Metsänomistajan haastattelu. 11.10.2016.
7. Hirvituhojen korvaus. 2015. MTK:n verkkosivujen artikkeli. https://www.mtk.fi/metsa/metsanomistajalle/fi_FI/hirvituhot/
8. Suomen riistakeskus. 2015. <https://riista.fi/hirvikantatavoitteet-asetettu-hirvitalousalueille/>
9. Luonnonvarakeskus 2017. <http://riistahavainnot.fi/hirvielaimet/ajankohtaista>
10. Riistavahinkolaki 27.2.2009/105. <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2009/20090105>

Teksti: Niina Näriäinen & Laura Vertainen

Tämän omatoimisen ja aktiivisen metsänomistajan infokortin on koostanut Jyväskylän ammattikorkeakoulu osana NEEFO "Network for Educated European Forest Owners" -hanketta, jota on osarahoittanut EU:n Erasmus+ -ohjelma (Agreement No.2015-1-LV01-KA204-013437). Lisätietoa hankkeesta sekä lisää infokortteja löydät Internet-osoitteesta: jamk.fi/infokortit.

